EUROPENIZAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL PROCESELOR INTEGRAȚIONISTE

Aurel SÎMBOTEANU

Alături de alte sfere ale activității umane în procesul de integrare europeană se impun anumite reforme şi în sistemul administrativ, menit să asigure satisfacerea intereselor comunităților umane în toate sferele vieții social-economice şi să manageriezе nemijlocit aceste procese.

Europenizarea ca proces, în viziunea lui C.Radaelli, reprezintă activitățile de elaborare, difuzare şi instituționalizare a regulilor formale şi neformale, paradigmelor politice şi administrative, procedurilor, stilurilor, modalităților de a acționa, ca norme împărtăşite şi incorporate în logica națională a discursului, identității, structurilor politice şi administrative şi politicilor publice promovate de acestea [1].

Acest proces complex este inițiat de către instituțiile politice care decid asupra strategiei de dezvoltare a țării şi determină sistemul de valori spre care tinde societatea. În acest sens, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat mai multe documente care, prin esența lor, promovează europenizarea administrației publice [2]. Implementarea prevederilor acestor documente este pusă în responsabilitatea Guvernului şi altor instituții administrative şi este o acțiune de modernizare internă a administrației publice, prin împărtăşirea valorilor europene.

Fiind influențat atât de factorii externi, precum şi de factorii interni, procesul de europenizare a administrației publice din Republica Moldova îl putem diviza în patru perioade.

Prima perioadă (1990-1996), se caracterizează prin europenizarea, în mare măsură, indirectă a sistemului administrativ moldovenesc care pornise pe o cale democratică de dezvoltare a țării. La intensificarea acestui proces a contribuit aderarea la 13 iulie 1995 a Republicii Moldova la Consiliul Europei, care a avut ca urmare conştientizarea şi preluarea unor valori europene pentru sistemul politic şi administrativ din țara noastră prin promovarea democrației, valorilor general-umane, drepturilor şi libertăților omului, fapt care a contribuit la menținerea unui anumit echilibru în sistemul politic şi administrativ al Republicii Moldova.

A doua perioadă (1996-2005), se caracterizează prin semnarea de către Republica Moldova a Cartei Europene: exercițiul autonom al puterii locale [3]. Inițierea implementării prevederilor ei în practica administrativă din țara noastră a contribuit, într-o anumită măsură, la ajustarea legislației naționale din domeniul administrației publice la rigorile europene prin preluarea conceptului de autonomie locală, principiilor administrației publice locale, cerințelor față de statutul aleşilor locali, implementarea formelor moderne de control administrativ asupra autorităților locale, modalităților de asociere a colectivităților locale. Efectuarea reformei administrativ-teritoriale şi trecerea la sistemul de județe în 1999 a constituit un pas hotărâtor în direcția ajustării sistemului administrativ din Republica Moldova la rigorile europene,

activitate compromisă ulterior, în anul 2003, prin efectuarea contrareformei şi revenirea, mai mult din considerente politice, la sistemul de raioane.

A treia perioadă (2005-2009) se iniţiază prin semnarea Planului de Acţiuni: Uniunea Europeană − Republica Moldova, care conferă procesului de europenizare o calitate relativ nouă, inclusiv în domeniul administraţiei publice. În acest document, se accentuează necesitatea continuării reformei administrative, acordării unei atenţii speciale recomandărilor Congresului Autorităţilor Locale şi Regionale din Europa, adresate cu diferite ocazii autorităţilor Republicii Moldova, consolidării supremaţiei legii în toate sferele de activitate.

În această perioadă, a fost elaborată şi adoptată, prin Hotărârea Guvernului nr.1402 din 30 decembrie 2005 „Strategia de reformă a administraţiei publice centrale în Republica Moldova" [4], în decembrie 2006 a fost adoptat pachetul de legi: privind administraţia publică locală [5]; privind descentralizarea administrativă [6]; privind dezvoltarea regională a Republicii Moldova [7], care având, în principiu, intenţii bune, nu au dat rezultatele scontate, din cauza imperfecţiunilor în organizarea administrativ-teritorială a ţării, politizării excesive a activităţii administrative, inclusiv a politicii de personal, precum şi tendinţelor de menţinere, cu orişice preţ, de către guvernarea comunistă de atunci a „verticalei puterii", lucru inadmisibil într-o societate democratică.

A patra perioadă (2009) al cărei conţinut emană din discursul politic democratic al guvernării proeuropene care a preluat puterea în această perioadă şi porneşte de la premisa că integrarea europeană este un deziderat fundamental al Republicii Moldova, ce poate fi realizat pe calea democratizării sistemului politic şi modernizării administraţiei publice. Aceste activităţi pot fi implementate prin descentralizarea puterii şi aplicarea în continuare a principiilor şi normelor europene în domeniul administraţiei publice. Pentru atingerea acestui deziderat, la 05 aprilie 2012 a fost adoptată Strategia Naţională de Descentralizare [8], care prevede acţiuni concrete în sfera descentralizării serviciilor şi competenţelor, finanţelor publice, patrimoniului, dezvoltării locale, capacităţii administrative şi instituţionale, democraţiei, drepturilor omului şi egalităţii de gen. În aspect organizatoric, Strategia Naţională de Descentralizare se preconizează a fi implementată în anii 2012-2015. În baza Strategiei, vor fi elaborate, modificate, perfecţionate, ajustate la legislaţia comunitară un şir de acte legislative şi normative pe domeniile pasibile descentralizării.

Un moment important din această perioadă este adoptarea Legii nr.98 din 04 mai 2012 privind administraţia publică centrală de specialitate [2]. Prin aceasta se face o încercare de ajustare a sistemului instituţional al administraţiei publice centrale de specialitate din ţara noastră la modelul european, prin atribuirea clară a responsabilităţilor şi competenţelor autorităţilor respective, precum şi prin raţionalizarea procedurilor şi activităţilor administrative desfăşurate de acestea. Instituirea în ministere a funcţiei de Secretar de stat,

prin această lege, va contribui la depolitizarea aparatelor de lucru ale acestor instituții, ceea ce constituie un component important de ajustare a administrației publice din Republica Moldova la rigorile europene.

Procesul de europenizare a administrației publice din Republica Moldova a fost însoțit, pe parcursul perioadelor analizate supra, de multe controverse, condiționate de evoluția flotantă a gradului de democratizare a societății şi de nivelul scăzut al coeziunii forțelor proeuropene. Asupra acestei stări de lucruri şi-au lăsat amprenta şi lipsa unor viziuni strategice asupra dezvoltării țării, indeterminismul valoric şi, în mare măsură, reminiscențele unei mentalități îndoctrinate a unei părți a clasei politice, dar şi a unui segment semnificativ al populației.

Procesul de europenizare a administrației publice din RM, desfăşurat până în prezent, deşi într-o manieră tergiversată, trebuie amplificat prin reevaluarea rolului administrației de stat şi creşterea rolului comunităților locale în exercitarea administrației, prin crearea unor condiții reale de funcționare a autonomiei locale, delimitarea clară a competențelor dintre administrația publică centrală şi administrația publică locală, stabilirea relațiilor benefice de colaborare cu societatea civilă, identificarea unor dimensiuni optime ale unităților administrativ-teritoriale, dobândirea unui grad înalt de profesionalism al angajaților din administrația publică, instituirea unui sistem informațional dezvoltat, inclusiv cel electronic. Acestea sunt doar câteva din caracteristicile modelului european de administrație publică spre care tinde, în prezent, Republica Moldova.

Referințe:

1. Citat după PALIHOVICI, Serghei. *Reforma administrației publice din Republica Moldova în contextul integrării europene*. Autoref. al tezei de doctor în ştiințe politice. Chişinău, 2008, p.11.
2. Strategia Națională de Descentralizare. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 143-148 din 13 iulie 2012; Legea privind administrația publică centrală de specialitate nr.98 din 04 mai 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.160-164 din 3 august 2012.
3. *Carta Europeană: Exercițiul autonom al puterii locale*. Strasbourg, 2003.
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1402 din 30 decembrie 2005 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice centrale în Republica Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2006, Nr.1-4.
5. Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.32-35/116 din 9 martie 2007.
6. Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 29-31/91 din 2 martie 2007.
7. 7.Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova nr.438 din 28 decembrie 2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.021 din 16 februarie 2007.
8. Legea nr. 68 din 5 aprilie 2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare şi a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012-2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 143-148 din 13 iulie 2012.